

Özel Hayat, Hasta Hakları, Hekimlik Meslek Ahlakı Olmadan, Hekimlik Olmaz, Sağlık Olmaz.

15 Mayıs'ta TBMM'ne sunulan 'Devlet Memurları Kanunu ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı' nın 8. Maddesinin (h) bendinin (1) ve (3) nolu alt bentlerinde hekimleri ve hastaları çok yakından ilgilendiren hükümler bulunuyor.

- Tasarının 8/h/1 no lu maddesinde; İnsanların hekime, sağlık kuruluşuna gittiklerinde verdikleri kişisel bilgilerin, aldıkları sağlık hizmetine ilişkin bilgilerin, kendilerine sorulup rızaları alınmaksızın Sağlık Bakanlığı tarafından toplanması, işlenmesi ve paylaşılması düzenlenmektedir. Hekimlere, her türlü özel ve kamu sağlık kuruluşuna, hastalarının kişisel bilgilerini Sağlık Bakanlığı'na verme mecburiyeti getirilmektedir.
- Tasarının 8/h/3 no lu maddesinde; Sağlık Bakanlığına, hekimleri, dış hekimlerini, sağlık personelinin, mesleklerinden geçici veya sürekli men etme, diplomalarını iptal etme yetkisi verilmektedir

Söz konusu düzenlemeler, daha önce 2 Kasım 2011 tarihinde yürürlüğe konulan 663 sayılı Sağlık Bakanlığı ve Bağlı Kuruluşlarının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin 23 ve 47. Maddeleri ile yürürlüğe konulmuştu. Ancak Anayasa Mahkemesi 14 Şubat 2013 tarihinde temel haklarla ilgili gördüğü bu düzenlemeleri Anayasanın 91 inci maddesinin 1. fıkrasındaki Kanun Hükmünde Kararname ile düzenleme yasağına aykırı bularak iptal etti. Tasarı ile bu kez Kanun olarak kabul edilmesi teklif edilmektedir.

1. Hastaların Özel Hayatına, Hekimlerin Meslek Ahlakına, Güven İlişisine Dokunulmamalıdır.

Görevden ayrılanlar dahil milletvekillerinin, bakanlık yapanların ve bunların bakmakla yükümlü oldukları aile fertlerinin, ölenlerin dul ve yetimlerinin Sağlık durumu ile ilgili belge ve bilgiler gizli tutulmakta, ilgililerden başkasına açıklanması yasaklanmaktadır.¹ Aynı şekilde TBMM'in çalışanların ve yakınlarının da.² Olması gerektiği gibi. Peki neden vatandaşın sağlık bilgilerinin gizliliğine özel hayatına müdahale ediliyor.

Tasarının kişisel verilerin toplanması, işlenmesi ve paylaşılması ile ilgili maddesi, dokunulmayan bir özel hayat alanı bırakmamaktadır. Gizli kalacağı düşünülerek ve sağlık hizmeti için hekimlere verilen en mahrem, en özel hasta bilgileri ile hastaya verilen sağlık hizmeti bilgileri, bilginin sahibi olan hastaya sorulmadan, özel ve kamu sağlık kuruluşlarından, hekimlerden onları mecbur tutarak toplanmak istenmektedir. Örneğin hekime anlatılan hastalık öyküsü, ruh sağlığı sorunları, hamilelik testleri, üreme sağlığı bilgileri, alkol, sigara, madde kullanımı, güzelleştirme amaçlı sağlık hizmet bilgileri gibi en yakınlarımızla bile paylaşmak istemeyeceğimiz bilgiler de bu kapsamdadır. Üstelik tasarıda kişilerin kendisi ile ilgili toplanan bilgilere ulaşma, bu bilgileri sildirme, değiştirme hakkı bile güvence altına alınmamıştır.

¹ Milletvekillerine, Yasama Organı Eski Üyelerine, Dışarıdan Atandıkları Bakanlık Görevi Sona Erenlere Tedavi Yardımı Yapılmasına Dair Yönetmelik 26. Madde 5. fıkra

² Türkiye Büyük Millet Meclisi Memurları, Tedavi Yardımı Ve Cenaze Giderleri Yönetmeliği 36. Madde

Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 8. Maddesi ve Anayasa'nın 20. Maddesi ve BİYOTIP Sözleşmesinin 10. Maddesindeki özel hayatın korunmasına ilişkin haklar kullanılamaz ve güvenceleri işletilemez haldedir.

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi koruma altına alınan haklara meşru müdahale için yasallık şartını yeter koşul olarak kabul etmemekte, yanı sıra müdahalenin demokratik bir toplumda gerekli olması ve amaçla orantılı olması unsurlarını da aramaktadır. Kamu düzeni kavramı içinde yer alan genel sağlığın korunması, devlete ayrımsız bir biçimde, herhangi bir hekime, sağlık kuruluşuna başvuran kişilerin, özel hayatlarına sınırsız bir biçimde müdahale etmesine izin vermemektedir. Bu tür girişimlerin demokratik toplum düzeninin gereklerine aykırı olduğunu Anayasa Mahkemesi de kararlaştırmıştır³.

Hastalar, en mahrem bilgilerine Bakanlığın el koyma girişimi nedeniyle sağlık hizmeti almaktan kaçınacaklardır. Bu durumun toplumsal olarak daha hassas olan ruh sağlığı, kadın sağlığı gibi bazı alanlarda, daha vahim sonuçlar doğurması olasıdır. Bu girişim aynı zamanda sağlık hizmetinin gereği gibi verilmesi için hasta-hekim arasında zorunlu olan güven ilişkisini ortadan kaldıracak, tahrip edecektir. Hekimler, mesleklerini hasta yararına uygulama, meslek ahlakı kurallarına uyma yükümlülükleri ile devlete kişilerin özel bilgilerini verme zorlaması arasında bırakılacaktır.

Bilgiler merkezileştikçe güvenlik sorunlarının da o oranda arttığı bilinmektedir. Gizliliğe çok önem verilen hallerde dahi diğer ülkelerde de sık rastlanan veri kaybı ve veri hırsızlığı gibi istenmeyen durumların yaşandığı gözardı edilemeyecek bir durumdur.

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı tarafından 11.07.2012 tarih ve 28350 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe konulan '*Genel Sağlık Sigortası Verilerinin Güvenliği Ve Paylaşımına İlişkin Yönetmelik*'te bulunan kimi hükümler bu endişeyi pekiştirmektedir. Söz konusu Yönetmelikte Kurum ile sözleşmeli özel sağlık kurum ve kuruluşlarından aktarılan ve Kurum tarafından otomatik işleme tabi tutulan sağlıkla ilgili verilerin özel kişi ve kuruluşlarla sözleşme karşılığı paylaşılacağı düzenlenmiştir. Geçtiğimiz Aralık ayında da Sağlık Bakanlığı kamu kuruluşlarının yanı sıra bütün özel sağlık kuruluşlarına, hekim muayenehanelerine, Sağlık Net 2 adı verilen Ulusal Sağlık Veri Sistemine veri gönderiminin zorunlu olduğu, hastalara sağlık hizmeti vermeden önce TC kimlik numaraları girilerek Sağlık Bakanlığının merkezi sisteminden bir protokol numarası alınması, ancak bundan sonra hekimlerin hastalarına ait şahsi bilgileri kaydederek sağlık hizmeti verebileceği duyurulmuştu. Tepkiler ve arkasından Anayasa Mahkemesinin iptal kararı üzerine bir süre sessiz kalınmıştı.

Sağlıkla ilgili hangi bilgilere hangi hallerde ve hangi amaçla kimlerin ulaşabileceği, hangi hallerde nasıl ve kimlerle paylaşılacağı, kişilerin haklarının neler olduğu ve bu hakların güvenceleri, aykırı davranışların nasıl cezalandırılacağı kişisel verilerin korunması anlayışı içinde bütün ilgili tarafların görüşleri ile katılmalarına olanak sağlanarak sağlıklı bir düzenlemenin yapılması gerekir. Bu düzenlemenin hastalar, hekimler, sağlık hizmeti üzerinde yaratacağı olumsuz etkiler kabul edilemez. Bu nedenle tasarıdan çıkarılmalıdır.

2- Sağlık Meslekleri Kuruluna Meslekten Men Cezası verme Yetkisi Tanınmamalıdır.

Tasarının hekimlere, dış hekimlerine, sağlık personeline meslekten men cezası ve diploma iptali getiren maddesi hem sağlık personelinin hem de hastaların haklarını olumsuz etkileyecektir. Meslekten geçici ve sürekli men cezası verme yetkisi, Sağlık Bakanlığı bünyesinde beşi üst düzey yönetici olmak üzere 12 üyesi atanmış kişilerden oluşturulan 14 kişilik Sağlık Meslekleri Kuruluna verilmektedir. Bu Kurul; meslek icrası sırasında bir kişinin engelliliğine ya da ölümüne sebebiyet verdikleri gerekçesi ile hekimlere, dış

³ Anayasa Mahkemesinin 20.3.2008 tarihli ve E. 2006/167, K. 2008/86 sayılı kararı

hekimlerine, sağlık personeline üç yıla kadar, tekrarı halinde iki katı süreyle meslekten geçici men ve meslekten sürekli men cezası verebilecektir,

Özellikle tıp alanında hemen pek çok tedavi yönteminin kusursuz uygulanması halinde dahi öngörülen ancak istenmeyen olumsuz sonuçlar (komplikasyon) ortaya çıkabilmektedir. Tasarı bu durumu da kapsayacak bir biçimde ceza verilmesini içermektedir.

Kurula verilmek istenen yetki bir yargılama yetkisidir. Sağlık Meslekleri Kurulu, Sağlık Bakanlığına bağlı ve Bakanlık tarafından oluşturulan bir kuruldur. Kurul oluşum ve işleyiş açısından, otuzu aşkın ayrı meslek mensubunu, yüzü aşkın uzmanlık alanını kapsayacak, bağımsız, tarafsız, adil kararlar verebilecek nitelikte değildir.

Kurulun, vereceği meslekten men cezası, Türk Ceza Kanunu'nun 53 üncü maddesinin 6 ıncı fıkrasında düzenlenmiş bulunmaktadır.

Hekimlere Türk Tabipleri Birliđi, dış hekimlerine Türk Dış Hekimleri Birliđi ve eczacılara Türk Eczacılar Birliđi, kanunla kurulmuş ve yetkilendirilmiş disiplin kurulu aracılığı ile mesleki denetim yapmakta ve gerektiğinde meslekten geçici süre ile men cezaları vermektedir.

Böylece sağlık çalışanları yönünden aynı eylemler nedeniyle birden fazla kez cezalandırılma söz konusu olacaktır.

Kurul'a tanınan bir yıldan üç yıla kadar meslekten geçici men ve sürekli men yetkisi ölçülü, orantılı ve adil de değildir.

Hekimler, dış hekimleri, hemşireler her gün yaşadıkları şiddet, olumsuz çalışma koşulları nedeniyle mesleklerinden uzaklaşmış, mutsuz ve motivasyonsuz durumdadır. Sağlık hizmeti ve sağlık personeli bir ceza maddesini daha kaldıracabilecek durumda değildir. Bu maddelerin kamu sağlığına vereceği zarar dikkate alınarak tasarıdan çıkarılmalıdır.